

Ministerie van Asiel en Migratie
t.a.v. mevrouw drs. A.G. van Dijk, waarnemend secretaris-generaal
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Amsterdam, 29 maart 2025

Betreft: WOO-verzoek naar aanleiding van de brief van de Minister van Asiel en Migratie aan de Tweede Kamer (19 637/36 045/Nr 3338) van 20 december 2024

Geachte mevrouw Van Dijk,

Naar aanleiding van bovengenoemde brief van de minister aan de Tweede Kamer verzoek ik u op grond van de Wet open overheid mij alle beschikbare informatie toe te sturen met betrekking tot de onderwerpen en vragen genoemd hieronder. Onder informatie versta ik alle documenten in de breedste zin van het woord, waaronder, maar niet uitsluitend, beleidsdocumenten, interne correspondentie, externe correspondentie, vergaderverslagen, ambtsberichten e.d.

In de betreffende brief van de minister wordt gerefereerd aan de volgende toezegging van de Minister-President (p. 5).

Tijdens de afgelopen Algemene Politieke Beschouwingen op 18 en 19 september jl. heeft het lid Wilders van de PVV-fractie aandacht gevraagd voor Oekraïense mannen in dienstplichtige leeftijd die op grond van de RTB in Nederland zijn. In reactie op de vraag om na te denken over manieren waarop we Oekraïne zouden kunnen helpen om ervoor te zorgen dat mannen terugkeren naar Oekraïne heeft de Minister-President toegezegd aan uw Kamer om hier, samen met de Oekraïense autoriteiten, naar te kijken. Wel vanuit het besef dat de RTB op iedereen die aan de voorwaarden van de tijdelijke bescherming voldoet, betrekking heeft en dat we daar geen uitzondering in kunnen maken. De afgelopen tijd is opvolging aan de toezegging gegeven. Hierbij informeer ik u over de uitkomst.

A. Vragen naar aanleiding van deze toezegging van de Minister-President

1. Heeft het ministerie, óf alleen óf in samenwerking met andere ministeries of overheidsdiensten en/of met de Oekraïense autoriteiten mogelijkheden onderzocht om Oekraïense mannen in de dienstplichtige leeftijd terug te laten keren naar Oekraïne en, zo ja, welke mogelijkheden zijn overwogen en wat is de uitkomst van deze consultaties, welke mogelijkheden zijn gekozen en hoe zijn deze geïmplementeerd?
2. Wat moet concreet worden verstaan onder de zin “De afgelopen tijd is opvolging aan de toezegging gegeven.”?
3. Heeft het Ministerie een juridische beoordeling gemaakt van de eventuele strijdigheid van de dienstplicht alleen voor mannen in Oekraïne met artikel 26 van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (hierna “ICCPR”) en artikel 14 van het EVRM? Zo niet, waarom niet, en, zo ja, wat is de uitkomst van die juridische beoordeling?
4. Heeft het Ministerie een juridische beoordeling gemaakt van de eventuele strijdigheid tussen het uitreisverbod voor Oekraïense mannen in de dienstplichtige leeftijd en artikel 12.2 ICCPR, gelezen in combinatie met artikel 4.1 ICCPR, in het bijzonder met betrekking tot het verbod in artikel 4.1 ICCPR op afwijkingen van het ICCPR die gebaseerd zijn op geslachtsdiscriminatie? Zo niet, waarom niet, en, zo ja, wat is de uitkomst van die juridische beoordeling?
5. Heeft het Ministerie een juridische beoordeling gemaakt van de eventuele strijdigheid van de dienstplicht alleen voor mannen in Oekraïne en het uitreisverbod voor Oekraïense mannen in de dienstplichtige leeftijd enerzijds en artikel 7(1)(h) van het Statuut van Rome anderzijds, waarin de misdaad tegen de menselijkheid van gendervolging wordt genoemd? Zo niet, waarom niet, en, zo ja, wat is de uitkomst van die juridische beoordeling?
6. In het geval de bovengenoemde juridische beoordelingen zijn uitgevoerd en conclusies daaruit getrokken zijn:
 - (a) Heeft het ministerie de conclusie getrokken dat de dienstplicht in Oekraïne die alleen voor mannen geldt een vorm van geslachtsdiscriminatie is, die verboden is op grond van artikel 26 ICCPR en artikel 14 EVRM (gelezen samen met artikel 15.2 EVRM en samen met artikelen 26 en 4.1. ICCPR)?

- (b) Heeft het ministerie de conclusie getrokken dat een uitreisverbod dat alleen voor Oekraïense mannen geldt in strijd is met artikel 12.2, gelezen in combinatie met artikel 4.1 ICCPR?
- (c) Heeft het ministerie de conclusie getrokken dat de dienstplicht alleen voor Oekraïense mannen, het uitreisverbod voor Oekraïense mannen en het opsporen en straffen van dienstweigeraars en deserteurs een vorm van gendervervolging is op grond van het Statuut van Rome en als gevolg een misdaad tegen de menselijkheid is?
- (d) Als het antwoord op (c) bevestigend is heeft het ministerie bepaald dat Oekraïense mannen die Oekraïne verlaten, die dienst weigeren en die deserteren in aanmerking komen voor asiel op grond van het schenden van hun mensenrechten (genderdiscriminatie) en als mensen die vluchten voor misdaden tegen de menselijkheid?
- (e) Welke informatie heeft het Ministerie beschikbaar gesteld over de rechten van Oekraïense mannen op asiel op grond van (d) naast hun rechten op grond van de RTB?
- (f) Heeft het ministerie haar bevindingen en standpunten bekend gemaakt aan de Oekraïense autoriteiten en naleving van internationaal recht en, in het bijzonder, het ICCPR en het EVRM geëist?

Verder heeft de Minister-President het volgende toegezegd:

Met inachtneming hiervan heb ik gekeken naar eventuele manieren waarop Oekraïense mannen die verblijfsrecht hebben onder de RTB, gefaciliteerd kunnen worden om vrijwillig terug te keren.

B. Vragen naar aanleiding van dit citaat:

Hebben dergelijke gesprekken plaatsgevonden met Oekraïense mannen? Zo ja, ontvang ik graag:

1. Informatie omtrent het aantal gesprekken dat heeft plaatsgevonden, gespreksverslagen, instructies aan degenen die de gesprekken hebben gevoerd en eventueel schriftelijke informatie die aan Oekraïense mannen is uitgereikt.

2. Zijn deze mannen geïnformeerd over hun mogelijk recht op asiel op grond van schending van hun mensenrechten (geslachtsdiscriminatie) en/of misdaden tegen de menselijkheid (gendervervolging)?
3. Hoeveel gesprekken zijn gevoerd met Oekraïense vrouwen in de wat voor mannen geldt als de dienstplichtige leeftijd om hun terugkeer naar Oekraïne te faciliteren zodat zij kunnen deelnemen aan de verdediging van Oekraïne?
4. Als geen van de in (3) genoemde gesprekken zijn gehouden, wat is hier de reden voor?
5. Indien het antwoord op (3) ontkennend is, heeft het ministerie een juridische beoordeling gemaakt van eventuele strijdigheid met de Wet gelijke behandeling, het ICCPR en het EVRM van het houden van dergelijke gesprekken met Oekraïense mannen en het niet houden van dergelijke gesprekken met Oekraïense vrouwen? Zo ja, wat was daar de uitkomst van en, zo niet, waarom niet?

C. Algemene vragen:

1. Heeft het ministerie een juridische beoordeling laten maken van de verdragsverplichtingen van Nederland en de vereisten van Nederlandse wet en regelgeving om vast te stellen of het houden van terugkeergesprekken met Oekraïense mannen in de dienstplichtige leeftijd om druk uit te oefenen, ze met faciliterende maatregelen te bewegen of ze te overtuigen terug te keren naar Oekraïne kan worden gekwalificeerd als actieve deelname door de Nederlandse Staat aan genderdiscriminatie (een mensenrechtenschending) of gendervervolging (een misdaad tegen de menselijkheid)? Zo ja, wat is de uitkomst van deze beoordeling en, zo niet, waarom niet?
2. Erkent het ministerie dat dienstplicht alleen voor mannen, waardoor mannen, vrijwillig of niet, aan oorlogsgeweld worden onderworpen, als slachtoffer of als dader, met de dood, zwaar (mogelijk levenslange debilerend) fysiek letsel of (mogelijk levenslange en debilerende) psychisch trauma tot gevolg, louter op grond van hun geslacht, een vorm van gendergerelateerd geweld, genderdiscriminatie en gendervervolging is? Zo ja, op welke wijze is dit waar te nemen in de beleidsstukken, asielbeoordelingskaders en interne en externe communicatie van het Ministerie?

Graag ontvang ik liefst digitaal uw antwoord op mijn vragen binnen de door de wet voorgeschreven termijn en dank ik u alvast voor uw medewerking.

Hoogachtend,